

navna pisma razdelitve oprosté štempeljna (koleka) in drugih davščin, kakor so bila oproščena tudi pri servitutnih obravnavah. Dobiček, ki iz tega izvira za sopesestnike pašnikov pa tudi ne gré nikakor na zgubo državi, ker ravno vsled oproščanja davkov se bode čez malo časa mogel naložiti večí davek na razdeljena in zboljšana zemljišča. Tedaj tudi dosti vzroka, da država privoli v to, da se 10 let davek ne povekša. Zastran davkov pa nima deželni, ampak državni zbor določno sklepati, zato odbor nasvetuje, da naj se od deželnega zbora sklene prošnja do c. kr. vlade in po vladi do državnega zbora.

Tako se je glasilo dr. Tomanovo sporočilo.

0 menjalnih zemljiščih (menjalkah).

Z nasvetom postave za razdelitev sopsašnikov je dr. Toman poročal tudi o postavi, ki naj se ob enem osnuje zarad menjalk, in je podpiral ta nasvet tako-le:

„Če se pomisli, da so menjalna zemljišča v posesti in v menjalnem vžitku dveh ali še več oseb cela ali deloma po kakem gotovem redu za neki čas, koj se razvidi, da taka zemljišča se ne obdeljujejo tako, kakor taka, katerim lastnik je le ena oseba. Vsak vživalec hoče na enkrat vse vzeti od zemlje in jej ne dá nič, ne skrbi nič za to, da bi tudi njegovemu nasledniku zopet kaj dala dohodka. Vsa rodovitnost takih zemljišč mora počasi ponehati in na zadnje nima noben sopesestnik od nje nič. In kako težko in krivično se davki sprejemajo od tacihi zemljá! Če so vsi sopesestniki v eni davkarski občini, so v posestne knjige sicer vsi sopesestniki vpisani, ali dačne bukvice dobí le tisti, ki je prvi imenovan; ta mora davek odrajtati, naj dobí delež od drugih sopesestnikov ali ne. Taka raba zemlje je sploh napačna, pri nas pa, ki imamo malo malo dobre zemlje, je dvojni greh, ako se opušča skrb za odvezo takih, koristni rabi zemlje nasprotnih razmer. Dvojni greh in prevelika zguba je pa posebno pri nas še zavolj tega, ker nimamo prav veliko dobrihi zemljišč in sicer v postojnskem, bistriškem, ložkem, planinskem, radoliškem, ribniškem in senožeškem kantonu itd.

Da se zemljišča oprosté take napačne menjalne zveze, treba je postave, ki je dozda še nimamo, ker postava od 5. julija 1853. l. le veljá zastran tacihi zemljišč, ki so v sopesesti ali v sovžitku med nekdanjimi grajščinami in podložnimi, ali občinami ali pa medobčinami, ne pa zastran menjalnih zemljišč, ki so v sopesesti ali v sovžitku ene ali dveh ali več oseb.

Gospodarska skušnja.

Kako pokončavati škodljive bele metulje.

Izveden tržašk vrtnar je posestnikom na Krasu svetoval, da bele metulje, ki zasirjejo na milijone požrešnih gosenic po vrtili in na polji, najlože pokončajo s tem, da proti mraku na večer s slamo, oblanicami ali enako šaro napravijo majhne ognje, kakih 50 sežnjev saksebi. Ves tak mrčes, kakor je znano, sam sili v luč, in se tukaj v ognji pokončá.

Národne stvari.

Tabor v Žavcu 6. dne t. m.

Ob treh popoldne se je začel tabor. Obravnavalo in sklenilo se je sledeče:

1. Slovenski jezik mora biti na Slovenskem izključljivo uradni jezik in v ta namen se mora neodlagoma

določiti obrok od pol leta, do kterega morajo znati slovenščino v besedi in pismu in sestaviti nemudoma iz učenih in izvedenih mož komisija, ktera bo imela voditi pri vseh sedanjih in prihodnjih uradnikih skušnje iz znanja slovenskega jezika.

2. Cerkevna vlada mora na Slovenskem uradovati v slovenskem jeziku in v bogoslovnici predmete, kateri se nemški predavajo, podučevati v slovenščini.

3. Za povzdigo kmetijstva in gospodarstva sploh nam je treba dobrihi šol za poljedelstvo, vinorejo, sadje-rejo, svilorejo in gozdnarstvo, da se ta namen doseže, imajo se pri nas osnovati potrebne šole brž ko brž, potem tudi slovensko gospodarsko društvo.

4. Da so ljudske učilnice na Slovenskem čisto slovenske, v srednjih učilnicah učni jezik slovenski, nemški oziroma laški jezik ostane učni predmet.

5. Da se Slovenci združijo v zedinjeno Slovensko.

Gosp. Iv. Žuža stopi prvi na leco in pozdravlja v imenu osnovalnega odbora zbrano ljudstvo z besedami Hermanovimi: „Bog kliče; Slavjani predolgo tlačeni stopajo čvrsto pred svet na svoje slavno mesto.“ To so važne besede, vredne, da si jih vsak Slovenec globoko v srce vtisne. Zgodovina kaže, da smo tlačeni narod nad 1000 let. Novejše razmere so se malo poboljšale. Narod napreduje v duševni zmožnosti in v materijalnem obziru vendar ne tako, kakor je treba. Če pogledamo okoli sebe, vidimo, da na Goriškem in v Primorji gospodari Slovincem na kvaro laški živelj, na Magjarskem pa magjarski. Tudi Slovincem na Štajarskem in Koroškem se ne godí dosti bolje. (Klici: Res je!) Tudi tu nima naš narod več pravice, ko od peči do praga pod slamnato streho. (Res je!) To se mora zboljšati, al vse na postavni poti, zakaj prešel je čas, ko so v hrupu iskali pravice. Čast je za savinsko dolino, da je napravila 2. tabor, pri kterem hočemo javno izreči svoje želje vladi. Mi zahtevamo od Avstrije, kateri smo zvesti sinovi, svoje narodne pravice; mi zahtevamo, da veljamo toliko ko drugi. To izreči je namen taboru. Govornik pozdravlja vse došle taborčane, in ko omenja nazočih Kranjcev, vsklikne ves tabor: „Živili Kranjci!“

Za predsednika nasvetuje gospoda dr. Vošnjaka, kterega pozdravlja tabor z živio-klici. On si naprosi za zapisnikarja gg. Jurčiča in Tomšiča in sklepa svoj kratek govor s temi besedami: Ako bomo danes soglasno sklepali in izrekli, da hočemo vživati vse pravice, mora nam jih vlada dovoliti, ako je pravična.

Prvo besedo dobí gosp. dr. Ploj, ki blizo tako-le govori: Dragi Slovenci! zbrali smo se, da pod milim nebom razodenemo svojo voljo, da glasno izrečemo, kje so naše rane, kaj nam je na srcu, kaj nas teží. Izreči moramo, da Slovenci smo in hočemo biti. (Klici: Hočemo biti Slovenci!) Da bi se to ne vresničilo, da bi nehali biti Slovenci, so nasprotniki si prizadevali 1000 let, 1000 let so kopali brezdno, da bi pogreznili narod naš, da bi izbrisali spomin o glasu, kateri se sliši o Muri, Dravi, Savi in Vaši bistri Savini. Al vsega tega niso dosegli. Delali so račun brez krčmarja. To dokazuje Vi, da Slovenci smo in da hočemo biti (hočemo!). Na noge toraj, Slovenci! Povejmo in pokažimo sovražnikom, da hočemo biti gospodarji v svoji deželi! Mi hočemo, da bo naša beseda veljavna, da ne bo za pečjo sedela, nemškutarija pa se šopirila. Vprašam vas, kje ima nemštvo najvažnejši sedež? V uradnijah. Jaz nisem sovražnik Nemcu in tudi Vi ne, mi ga ljubimo ko soseda, imeti pa hočemo z njim enake pravice v Avstriji. Na Hrvaškem se uraduje hrvaško, na Magjarskem magjarsko, na Nemškem nemško, na Laškem laško, pri nas pa se pisari in uraduje v takem jeziku, kterega malokdo razume. Ali ni to žaljenje celega naroda? Dragi Slovenci, čas je, da se pri nas tudi tako godí,